Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ATANASIJA RANTA [*ATHANASIOS RANTOS*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2025. gada 13. martā [1]

Lieta C-653/23

SIA "TOODE"
pret
Valsts ieņēmumu dienestu

(Administratīvās apgabaltiesas (Latvija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Valsts atbalsts – LESD 107. panta 1. punkts – Eiropas Komisijas apstiprināta valsts atbalsta shēma ekonomikas atbalstīšanai Covid-19 pandēmijas apstākļos – Kompetentās iestādes atteikums piešķirt atbalstu uzņēmumam, kas neatbilst šajā shēmā paredzētajiem nosacījumiem – Pieteikums, kurā lūgts, lai valsts tiesa uzdotu piešķirt šo atbalstu – Minētā atbalsta piešķiršanai noteiktā termiņa izbeigšanās tiesvedības laikā – Tā datuma konstatēšana, kurā atbalsts uzskatāms par piešķirtu – Regula (ES) 2015/1589 – 1. pants – Pastāvošs atbalsts vai jauns atbalsts

I. Ievads

1. Valsts ieņēmumu dienests Latvijas uzņēmumam atteica valsts atbalstu, kas paredzēts ekonomikas atbalstīšanai Covid-19 pandēmijas apstākļos, atteikumu pamatojot tādējādi, ka šis uzņēmums neatbilst valsts tiesību aktos paredzētajiem atbalsta saņemšanas nosacījumiem. Šis uzņēmums vērsās valsts tiesā ar pieteikumu, kurā lūgts atzīt, ka tas atbilst šiem nosacījumiem, un uzdot Valsts ieņēmumu dienestam izdot uzņēmumam labvēlīgu administratīvo aktu. Taču laikā, kamēr norisinājās tiesvedība valsts tiesā, beidzās Eiropas Komisijas apstiprinātās atbalsta shēmas spēkā esamības termiņš. Vai šis uzņēmums var saņemt attiecīgo atbalstu, ja Valsts ieņēmumu dienesta sākotnējais atteikums piešķirt šo atbalstu tiek atcelts ar tiesas nolēmumu, kas pieņemts pēc tam, kad beidzies atbalsta piešķiršanai noteiktais termiņš? Tāds būtībā ir Administratīvās apgabaltiesas (Latvija) uzdotais jautājums.

2. Šajā lietā Tiesai būs jālemj, pirmkārt, par tā datuma konstatēšanu, kurā valsts atbalsts uzskatāms par piešķirtu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, un, otrkārt, vai šis atbalsts – konkrētajā kontekstā, kurā valsts tiesa atzītu tiesības uz atbalstu pēc tam, kad beidzies tā piešķiršanai noteiktais termiņš, kas paredzēts valsts tiesiskajā regulējumā un ko apstiprinājusi Komisija, un uzdotu kompetentajai iestādei piešķirt pieprasīto atbalstu, – ir jauns vai pastāvošs atbalsts Regulas (ES) 2015/1589 1. panta izpratnē [2].

[1] Oriģinālvaloda – franču.

[2] Padomes Regula (2015. gada 13. jūlijs), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta piemērošanai (OV 2015, L 248, 9. lpp.).

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Regula 2015/1589

3. Regulas 2015/1589 1. pantā "Definīcijas" noteikts:

"Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

[..]

b) "pastāvošais atbalsts" ir:

[..]

ii) atļauts atbalsts, t.i., atbalsta shēmas un individuāls atbalsts, ko atļāvusi Komisija vai Padome;

[..]

c) "jauns atbalsts" ir jebkurš atbalsts, t.i., atbalsta shēmas un individuāls atbalsts, kas nav pastāvošs atbalsts, tostarp pastāvoša atbalsta grozījumi;

[..]."

2. Paziņojums par pagaidu regulējumu

4. Komisijas 2020. gada 20. marta paziņojums "Pagaidu regulējums valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku pašreizējā Covid-19 uzliesmojuma situācijā" (OV 2020, C 91 I, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Paziņojums par pagaidu regulējumu") ir vairākkārt grozīts. Šis paziņojums ietver 3.1. iedaļu "Ierobežotas atbalsta summas", kuras 21. un 22. punkts – redakcijā pēc 2021. gada 24. novembrī pieņemtā sestā grozījuma (OV 2021, C 473, 1. lpp.) – bija formulēts šādi:

"21. Papildus jau esošajām iespējām, kas pamatotas ar LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu, pagaidu ierobežota apmēra atbalsts uzņēmumiem, kas saskaras ar pēkšņu likviditātes trūkumu vai pat nepieejamību pašreizējos apstākļos var būt piemērots, vajadzīgs un mērķorientēts risinājums.

22. Komisija šādu valsts atbalstu uzskatīs par saderīgu ar iekšējo tirgu, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu, ja būs izpildīti visi turpmāk minētie nosacījumi [..]:

[..]

d. atbalsts tiek piešķirts ne vēlāk kā 2022. gada 30. jūnijā;

[..]."

B. Latvijas tiesības

1. Administratīvā procesa likums

5. 2001. gada 25. oktobra Administratīvā procesa likuma [3] – pamatlietai piemērojamā redakcijā – 250. panta otrajā daļā paredzēts:

"Tiesa, vērtējot administratīvā akta tiesiskumu, spriedumā ņem vērā tikai to pamatojumu, ko iestāde ietvērusi administratīvajā aktā. Minētais ierobežojums neattiecas uz lietām, kurās prasījums ir labvēlīga administratīvā akta izdošana."

6. Šā likuma 254. panta pirmajā daļā noteikts:

"Ja pieteikumu par administratīvā akta izdošanu tiesa atzīst par pamatotu, tā uzdod iestādei izdot attiecīgu administratīvo aktu."

2. Latvijas atbalsta noteikumi

7. Ministru kabinets 2020. gada 10. novembrī pieņēma noteikumus Nr. 676 "Noteikumi par atbalstu Covid-19 krīzes skartajiem uzņēmumiem apgrozāmo līdzekļu plūsmas nodrošināšanai" [4] (turpmāk – "Latvijas atbalsta noteikumi"). Šī atbalsta shēma, kura stājās spēkā 2020. gada 17. novembrī, tika izveidota atbilstoši Paziņojuma par pagaidu regulējumu 3.1. iedaļā izklāstītajām prasībām, un Komisija to apstiprināja ar 2022. gada 16. decembra lēmumu SA.59592 (2020/N) – uz laikposmu līdz 2021. gada 30. novembrim, kas pēc tam tika pagarināts līdz 2022. gada 30. jūnijam [5].

8. Pamatlietas faktu laikā spēkā esošās Latvijas atbalsta noteikumu redakcijas 23. punktā bija noteikts:

"Par atbalsta piešķiršanas brīdi tiek uzskatīta diena, kurā Valsts ieņēmumu dienests pieņem lēmumu par atbalsta piešķiršanu."

9. Šo noteikumu 24. punktā bija paredzēts:

"Lēmumu pieņem līdz 2022. gada 30. jūnijam saskaņā ar [Paziņojumu par] pagaidu regulējumu."

III. Pamatlieta, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

10. Latvijas uzņēmums SIA "TOODE" (turpmāk tekstā – "*TOODE*") 2021. gada 25. martā un 9. aprīlī lūdza Valsts ieņēmumu dienestu (Latvija) (turpmāk tekstā – "VID" vai "Valsts ieņēmumu dienests") par 2021. gada janvāri un februāri piešķirt atbalstu no valsts atbalsta shēmas Covid-19 krīzes skartajiem uzņēmumiem apgrozāmo līdzekļu plūsmas nodrošināšanai (turpmāk tekstā – "valsts atbalsta shēma").

[3] *Latvijas Vēstnesis*, 2001, Nr. 164, 2551. lpp.

[4] *Latvijas Vēstnesis*, 2020, 2020/222A.2.

[5] Ar vēlākiem Komisijas lēmumiem termiņš atbalsta piešķiršanai tika pagarināts – vispirms līdz 2021. gada 30. novembrim (2021. gada 3. jūnija Lēmums SA.64046 (2021/N)), bet pēc tam – līdz 2022. gada 30. jūnijam (2021. gada 14. decembra Lēmums SA.100596 (2021/N)).

11. Ar 2021. gada 23. aprīļa un 7. jūnija – un pēc tam 2021. gada 9. jūnija 23. jūlija – lēmumiem VID atteicās piešķirt *TOODE* pieprasīto atbalstu – ar pamatojumu, ka šis uzņēmums neatbilst Latvijas atbalsta noteikumos paredzētajiem nosacījumiem. Šajā ziņā VID citastarp atzina, ka minētā uzņēma apgrozījums 2021. gada janvārī un februārī nebija samazinājies tādā apmērā, lai tas atbilstu valsts tiesiskajā regulējuma paredzētajiem nosacījumiem un tādējādi kvalificētos šā atbalsta saņemšanai.

12. *TOODE* vērsās Administratīvajā rajona tiesā (Latvija) ar pieteikumu, kurā tas citastarp apgalvoja, ka VID, aprēķinot tā apgrozījumu, nebija pamata ņemt vērā attiecīgā taksācijas perioda pievienotās vērtības nodokļa (PVN) deklarācijā norādīto kopējo darījumu vērtību. Ar 2022. gada 14. aprīļa spriedumu minētā tiesa šo pieteikumu noraidīja, jo atzina, ka šajā gadījumā nav izpildīti atbalsta saņemšanas nosacījumi.

13. 2022. gada 29. jūnijā *TOODE* par šo spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā, tas ir, iesniedzējtiesā. Šī apelācijas sūdzība ir vērsta uz to, lai, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 254. panta pirmo daļu, tiktu izdots labvēlīgs administratīvais akts.

14. Iesniedzējtiesa norāda, ka valsts atbalsta shēmu ir apstiprinājusi Komisija un ka tā ir uzskatāma par saderīgu ar iekšējo tirgu, ja vien – citastarp – atbalsts atbilstoši Paziņojuma par pagaidu regulējumu 22. punkta d. apakšpunktam un Latvijas atbalsta noteikumu 24. punktam ir piešķirts ne vēlāk kā 2022. gada 30. jūnijā. Iesniedzējtiesa arī uzsver, ka šajā gadījumā šis termiņš beidzās, kamēr vēl norisinājās tajā uzsāktā tiesvedība. Iesniedzējtiesas ieskatā tai pamatlietā ir jāizvērtē, vai *TOODE* vēl ir tiesības saņemt pieprasīto atbalstu. Šajā ziņā tai ir jākonstatē datums, kurā šis atbalsts ir uzskatāms par "piešķirtu" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, un tas, vai minētais atbalsts Regulas 2015/1589 1. panta izpratnē ir uzskatāms par pastāvošu vai jaunu atbalstu.

15. Vispirms – attiecībā uz datumu, kurā atbalsts uzskatāms par piešķirtu, minētā tiesa uzskata, ka skaidras beznosacījuma tiesības uz attiecīgo atbalstu Tiesas judikatūras [6] izpratnē principā var rasties vienīgi tiesas sprieduma rezultātā, proti, valsts tiesai atzīstot, ka pieteicējs ir izpildījis visus valsts tiesībās paredzētos nosacījumus attiecīgā atbalsta saņemšanai un ka kompetentās iestādes atteikums piešķirt atbalstu nebija tiesisks un pamatots. Turklāt, tā kā tiesiskās attiecības iepriekš nav pastāvējušas, tiesas sprieduma izpildes rezultātā nevar tikt izdots labvēlīgs administratīvais akts ar atpakaļejošu spēku (*ex tunc*), bet valsts tiesa var tikai uzdot kompetentajai iestādei izdot attiecīgu administratīvo aktu par atbalsta piešķiršanu *ex nunc*.

16. Pēc Tiesas lūguma minētā tiesa precizēja, ka *TOODE* pieprasījuma iesniegšanas brīdī atbilda valsts tiesību aktos paredzētajiem atbalsta saņemšanas nosacījumiem un ka līdz ar to VID atteikums šķiet esam prettiesisks un nepamatots. Tādēļ iesniedzējtiesa šaubās, vai tad, ja tā uzdotu VID izdot labvēlīgu administratīvo aktu, kā arī piešķirt un izmaksāt pieprasīto atbalstu, būtu uzskatāms, ka atbalsta piešķiršanas diena ir datums, kurā VID nepamatoti atteicās piešķirt atbalstu.

[6] Šajā ziņā iesniedzējtiesa citastarp atsaucas uz spriedumiem, 2019. gada 19. decembris, *Arriva Italia* u.c. (C-385/18, EU:C:2019:1121, 36. un 37. punkts), 2022. gada 25. janvāris, Komisija/*European Food* u.c. (C-638/19 P, EU:C:2022:50, 123. punkts), kā arī 2023. gada 12. janvāris, DOBELES HES (C-702/20 un C-17/21, EU:C:2023:1, 76. un 78. punkts).

17. Turpinot – attiecībā uz jautājumu, vai atbalsts ir pastāvošs vai jauns, iesniedzējtiesa šaubās, vai Tiesas judikatūra, saskaņā ar kuru atbalsts, ko kompetentā iestāde personai piešķīrusi pēc saskaņotas atbalsta shēmas termiņa beigām, ir uzskatāms par jaunu atbalstu[7], ir attiecināma uz tādu situāciju kā pamatlietā aplūkojamā, kurā Valsts ieņēmumu dienests ir nepamatoti atteicies piešķirt pieprasīto atbalstu, kamēr atbalsta shēma vēl bija spēkā, un kurā šim dienestam ar tiesas nolēmumu vēlāk tiek uzdots piešķirt un izmaksāt atbalsta summu pēc šīs shēmas spēkā esamības termiņa beigām.

18. Visbeidzot – iesniedzējtiesa norāda uz atzinumu, kuru Komisija 2023. gada 11. septembrī sniegusi, atbildot uz citas Latvijas tiesas uzdotajiem jautājumiem[8]. Šajā atzinumā Komisija norādīja, ka saskaņā ar Latvijas atbalsta noteikumu 23. punktu atbalsta piešķiršana notiek brīdī, kad Valsts ieņēmumu dienests pieņem lēmumu par šāda atbalsta piešķiršanu vai atteikšanu. Turklāt tā precizēja, ka atbalsta piešķiršana pēc šajā ziņā noteiktā termiņa beigām būtu LESD 108. panta 3. punkta pārkāpums un ka valsts tiesu uzdevums būtu novērst šāda atbalsta izmaksāšanu saņēmējam. Šajā atzinumā arī piebilsts, ka valsts tiesas pēc minētā datuma nevar atbalsta vietā piešķirt atlīdzību par šai personai nodarītajiem zaudējumiem, kas izpaužas kā atbalsta nesamaksāšana.

19. Šādos apstākļos Administratīvā apgabaltiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 1. punkts interpretējams tādējādi, ka valsts atbalsts ir jāuzskata par "piešķirtu" brīdī, kad kompetentā iestāde nepamatoti atteicās atzīt privātpersonas tiesības saņemt valsts atbalstu, kas ir konstatēts ar tiesas spriedumu pēc atbalsta piešķiršanai paredzētā termiņa beigām?

2) Vai [Regulas 2015/1589] 1. panta b) punkta ii) apakšpunkts ir interpretējams tādējādi, ka par pastāvošu atbalstu ir atzīstams tāds atbalsts, kas, nepastāvot atbalsta piešķiršanas termiņā izdotam kompetentās iestādes lēmumam par tiesību saņemt atbalstu piešķiršanu, privātpersonai tiek piešķirts pēc atbalsta shēmā noteiktā atbalsta piešķiršanas termiņa beigām tiesas sprieduma izpildes rezultātā, tiesai konstatējot, ka atbalsta shēmā noteiktajā atbalsta piešķiršanas termiņā privātpersona bija izpildījusi visus valsts tiesībās paredzētos nosacījumus attiecīgā atbalsta saņemšanai un ka kompetentās iestādes atteikums piešķirt atbalstu ir bijis prettiesisks?"

20. Rakstveida apsvērumus iesniedza *TOODE*, Latvijas valdība, Vācijas valdība, kā arī Komisija. Šīs lietas dalībnieces arī sniedza mutvārdu apsvērumus tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai, kura norisinājās 2024. gada 11. decembrī.

[7] Šajā ziņā iesniedzējtiesa atsaucas uz 2022. gada 7. aprīļa spriedumu *Autonome Provinz Bozen* (C-102/21 un C-103/21, EU:C:2022:272, 31.–35. punkts un 42. punkts).

[8] Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, runa ir konkrēti par jautājumiem, kurus Augstākā tiesa (Senāts) ir uzdevusi saistībā ar lietu SKA-356/2023. Konkrētāk – iesniedzējtiesa atsaucas uz Komisijas atzinumu Nr. (2023)9452862 lietā SA.106948.NC, kas tika sniegts citā tiesvedībā saistībā ar Latvijas atbalsta noteikumu un pagaidu regulējuma piemērošanu.

IV. Juridiskā analīze

A. Par pirmo prejudiciālo jautājumu

21. Ar pirmo prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai LESD 107. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka valsts atbalsts par "piešķirtu" šīs tiesību normas izpratnē ir uzskatāms *ex tunc*, proti, brīdī, kad kompetentā iestāde nepamatoti atteicās atzīt privātpersonas tiesības saņemt Komisijas apstiprinātu valsts atbalstu, ja šā atteikuma prettiesiskums ar valsts tiesas nolēmumu ir atzīts pēc tam, kad beidzies termiņš, kuru Komisija noteikusi tā piešķiršanai.

22. Turpmāk izklāstīto iemeslu dēļ uzskatu, ka uz šo jautājumu jāatbild apstiprinoši.

23. Proti, iesākumā atgādināšu – no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka valsts atbalsts par "piešķirtu" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē ir uzskatāms dienā, kurā saņēmējam, pamatojoties uz piemērojamo valsts tiesisko regulējumu, tiek piešķirtas skaidri zināmas tiesības saņemt šo atbalstu [9] un līdz ar to attiecīgo līdzekļu faktiska nodošana nav izšķiroša [10].

24. Tātad principā iesniedzējtiesas ziņā ir, pamatojoties uz piemērojamajām valsts tiesībām, konstatēt brīdi, kurā minētais atbalsts ir uzskatāms par piešķirtu. Šajā nolūkā minētajai tiesai jāņem vērā visi valsts tiesībās attiecīgā atbalsta piešķiršanai paredzētie nosacījumi [11].

25. Šajā ziņā jānorāda – no iesniedzējtiesas sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka saskaņā ar lietā piemērojamajām Latvijas tiesību normām, it īpaši Latvijas atbalsta noteikumu 23. punktu, ir uzskatāms, ka atbalsts ir piešķirts dienā, kurā Valsts ieņēmumu dienests pieņem lēmumu par atbalsta piešķiršanu. Šajā gadījumā atteikums piešķirt pieprasīto atbalstu tika izteikts pirms Paziņojuma par pagaidu regulējumu 22. punkta d. apakšpunktā noteiktā termiņa, proti, 2022. gada 30. jūnija [12].

26. Iesniedzējtiesa tomēr uzskata, ka VID pieņemtie lēmumi atteikt atbalstu nekad, pamatojoties uz valsts tiesību aktiem, nav piešķīruši *TOODE* skaidri zināmas tiesības uz valsts atbalstu šo secinājumu 23. punktā atgādinātās Tiesas judikatūras izpratnē. Šajā ziņā iesniedzējtiesas ieskatā šādas tiesības var rasties vienīgi līdz ar tādu tiesas spriedumu, kurā – pretēji šo atteikuma lēmumu pamatojumam – atzīts, ka uzņēmums laikā, kad tas lūdza piešķirt atbalstu, bija izpildījis visus valsts tiesībās paredzētos nosacījumus attiecīgā atbalsta saņemšanai, un uzdots kompetentajai valsts iestādei attiecībā uz nākotni (*ex nunc*) izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru šim uzņēmumam tiek piešķirta un izmaksāta atbalsta summa [13].

27. Tomēr gadījumā, ja saskaņā ar valsts tiesību aktiem datums, kurš uzskatāms par atbalsta piešķiršanas dienu, būtu datums, kurā tiek pieņemts tiesas nolēmums vai šā nolēmuma izpildei izdots labvēlīgs administratīvais akts, pieteikums, ko *TOODE* iesniegusi par VID lēmumiem – kā rakstveida apsvērumos apgalvo Vācijas valdība –, varētu zaudēt jēgu. Proti, tā kā ir beidzies

[9] Tātad apstāklis, kas ir izšķirošs, lai konstatētu datumu, kurā ar konkrētu pasākumu atbalsta saņēmējiem ir piešķirtas tiesības šo atbalstu saņemt, ir tas, ka šie saņēmēji iegūst skaidri zināmas tiesības šo atbalstu saņemt un valstij no tā izriet saistības minēto atbalstu piešķirt. Šajā ziņā skat. spriedumu, 2022. gada 25. janvāris, Komisija/*European Food* u.c. (C-638/19 P, EU:C:2022:50, 115. un 123. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

[10] Skat. spriedumu, 2021. gada 20. maijs, *Azienda Sanitaria Provinciale di Catania* (C-128/19, EU:C:2021:401, 45. punkts un tajā minētā judikatūra).

[11] Skat. spriedumu, 2020. gada 28. oktobris, *INAIL* (C-608/19, EU:C:2020:865, 31. un 32. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

[12] Nav arī strīda par to, ka *TOODE* par Valsts ieņēmumu dienesta lēmumu atteikt atbalstu noteiktajā termiņā ir iesniegusi pieteikumu tiesā.

[13] Iesniedzējtiesas ieskatā tas nozīmētu, ka tāds uzņēmums kā *TOODE* skaidras tiesības saņemt atbalstu iegūst tikai datumā, kurā tiek pieņemts tiesas nolēmums vai labvēlīgs administratīvais akts.

Paziņojuma par pagaidu regulējumu 22. punkta d. apakšpunktā un Komisijas apstiprināto Latvijas atbalsta noteikumu 24. punktā noteiktais atbalsta piešķiršanas termiņš, kompetentajai iestādei – kā Valsts ieņēmumu dienests apgalvojis iesniedzējtiesā un Latvijas valdība apgalvojusi rakstveida apsvērumos – varētu nebūtu iespējams izdot šādu labojošu administratīvo aktu, lai izpildītu tiesas nolēmumu, kas pieņemts pēc atbalsta piešķiršanai noteiktā termiņa beigām, un līdz ar to nolēmums zaudētu iedarbību.

28. Turklāt iesniedzējtiesa norāda – ja tiktu atzīts, ka atbalsts ir piešķirts pēc tā piešķiršanai noteiktā termiņa beigām, pastāvētu risks, ka *TOODE* to pašu iemeslu dēļ, kuri Valsts ieņēmumu dienestam liedz izdot labojošu aktu, lai izpildītu pēc šā termiņa beigām pieņemtu tiesas nolēmumu, nevarēs izmantot Latvijas tiesību aktos paredzēto iespēju iesniegt tiesā pieteikumu par zaudējumu atlīdzināšanu, kas vērsts pret Valsts ieņēmumu dienestu vai Latvijas valsti, jo šāds pieteikums varētu būt pretrunā aizliegumam atbalsta vietā piešķirt atlīdzinājumu par šim uzņēmumam nodarītajiem zaudējumiem, kuri izpaužas kā atbalsta nesamaksāšana [14].

29. Pirms analizēt šajā lietā aplūkojamo situāciju, manuprāt, ir svarīgi sniegt dažus skaidrojumus par tiesību saņemt atbalstu jēdzienu, kas ir izšķirošais apstāklis, lai konstatētu brīdi, kurā atbalsts uzskatāms par piešķirtu šo secinājumu 23. un 24. punktā atgādinātās Tiesas judikatūras izpratnē.

30. Šķiet nepieciešami precizēt, ka šajā judikatūrā minētie "valsts tiesībās attiecīgā atbalsta piešķiršanai paredzētie nosacījumi" var būt vienīgi tie nosacījumi, kuri noteikti administratīvā lēmuma pieņemšanas brīdī piemērojamajā valsts tiesiskajā regulējumā [15] – strīdu gadījumā galīgais vērtējums par to ir kompetento valsts tiesu ziņā. Tātad ir jānošķir, *no vienas puses*, brīdis, kurā valsts tiesībās paredzētie atbalsta piešķiršanas nosacījumi ir objektīvi izpildīti – dažos gadījumos tas var būt pakārtots nosacījumam, ka iestāde ir pieņēmusi lēmumu, ar kuru konstatētas uzņēmuma tiesības saņemt attiecīgo atbalstu, un līdz ar to atbalsta piešķiršanas datums atbilst datumam, kurā pieņemts šis lēmums, un, *no otras puses*, datums, kurā valsts tiesa, kas izskata pret šādu lēmumu vērstu pieteikumu, pārbaudīs iestādes vērtējumu par šo nosacījumu izpildi. Tādējādi šo secinājumu 23. un 24. punktā atgādinātās Tiesas judikatūras mērķis visupirms ir noteikt brīdi, kurā ir izpildīti valsts tiesībās paredzētie atbalsta saņemšanas nosacījumi, nevis *attiekties* uz brīdi, kurā valsts tiesa, kas izskata pieteikumu par iestādes vērtējuma pamatotību, veic pārbaudi un pārliecinās, vai šie nosacījumi ir izpildīti. Proti, tas, ka ar tiesas nolēmumu tiek atzītas atbilstoši valsts tiesību aktiem pastāvošas tiesības, neietekmē brīdi, kurā izpildīti atbalsta piešķiršanas nosacījumi un kurā kompetentajai iestādei – attiecīgā gadījumā – bija vai būtu bijis jāpieņem lēmums piešķirt attiecīgo atbalstu. Šādam lēmumam būs tikai deklaratīvs, nevis konstitutīvs raksturs. Šajā ziņā jāatgādina, ka, lai gan valsts tiesa var taisīt spriedumu, no kura izriet, ka vienai no pusēm saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir jāsaņem valsts atbalstam atbilstoša summa, tas nekādi nenozīmē, ka šajā gadījumā tā pati piešķir šo atbalstu. Šāda sprieduma vienīgā iedarbība ir tāda, ka, pamatojoties uz *res judicata*, otrai pusei – parasti kompetentajai administratīvajai iestādei – tiek uzlikts pienākums izmaksāt minēto atbalstu [16].

31. Ja izrādītos – kā, šķiet, izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu un kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai –, ka vienīgā iespējamā Latvijas tiesību normu interpretācija ir tā, kas aprakstīta šo secinājumu 26. punktā, un ka nav iespējams atzīt, ka datums, kurā atbalsts uzskatāms par piešķirtu, ir datums, kurā Valsts ieņēmumu dienests nepamatoti atteica šo atbalstu [17], un tas

[14] Skat. šo secinājumu 18. punktu.

[15] Proti, minētajā judikatūrā runa ir par tiesisko regulējumu, nevis par, iespējams, nepareizu tā interpretāciju, ko veikusi iestāde.

[16] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 12. janvāris, DOBELES HES (C-702/20 un C-17/21, EU:C:2023:1, 75. un 76. punkts).

[17] Proti, ja šajā dienā kompetentā iestāde būtu rīkojusies tiesiski un pieņēmusi labvēlīgu lēmumu, uz Latvijas atbalsta noteikumu pamata par labu *TOODE* būtu atzītas juridiski skaidras tiesības saņemt atbalstu.

nozīmētu, ka pēc attiecīgā atbalsta piešķiršanai noteiktā termiņa beigām pieņemta tiesas nolēmuma izpildei izdotam labojošam administratīvam aktam būtu jāatzīst *ex tunc* iedarbība, šāda interpretācija varētu pārkāpt Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. pantā atzītās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību.

32. Pirms novērtēt, vai iesniedzējtiesas izmantotā interpretācija var pārkāpt Hartas 47. pantu, iepriekš jāpārliecinās, vai šo secinājumu 26. punktā izklāstītā situācija tik tiešām ietilpst Hartas piemērošanas jomā.

33. Šajā ziņā atgādinu, ka saskaņā ar Hartas 51. panta 1. punktu par tās piemērošanas jomu tās noteikumi uz dalībvalstīm attiecas tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus. Tātad, ja tiesiskā situācija neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, tās izvērtēšana neietilpst Tiesas kompetencē un eventuāli piesauktas Hartas normas pašas par sevi nevar pamatot šo kompetenci [18]. Proti, LESD 267. pantā paredzētajā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā Tiesas ziņā nav vērtēt valsts tiesību normu interpretāciju vai spriest par valsts tiesas sniegtās interpretācijas pareizību [19].

34. Šajā ziņā arī jānorāda, ka situācijā, kas ietilpst Hartas 47. panta piemērošanas jomā – lai gan gadījumā, ja attiecīgajā jautājumā nav Savienības tiesiskā regulējuma, katras dalībvalsts tiesību sistēmā ir jānosaka kompetentās tiesas un jāparedz procesuālās normas attiecībā uz prasībām, kas tiek celtas, lai aizsargātu tiesības, kuras attiecīgajām personām izriet no Savienības tiesību sistēmas –, dalībvalstis tomēr ir atbildīgas par to, lai katrā atsevišķā gadījumā tiktu nodrošināta šo tiesību efektīva aizsardzība tiesā, kas garantēta Hartas 47. pantā [20].

35. Vispirms – Komisijas norādītais apstāklis, ka tiesības saņemt valsts atbalstu ir reglamentētas valsts tiesību aktos, nevar šo lietu izslēgt no Hartas 47. panta piemērošanas jomas [21]. Proti, lai gan tiesības saņemt attiecīgo atbalstu ir piešķirtas ar valsts tiesību aktiem un nevar tikt pamatotas ar Savienības tiesību normām vai Komisijas lēmumu [22], šajā lietā strīds tomēr ir nevis par attiecīgā atbalsta piešķiršanu reglamentējošo valsts tiesību normu interpretāciju, bet gan par to, cik iedarbīga ir pārsūdzība tiesā, ar kuru *TOODE* vērsusies pret sākotnējo VID lēmumu par atteikumu, par šīs iestādes spēju tiesas nolēmuma izpildes nolūkā pieņemt labojošu aktu pēc tam, kad beidzies termiņš, uz kādu atļauta ar Komisiju saskaņota valsts atbalsta shēma, un par sekām, kas šajā ziņā izriet no LESD 108. panta 3. punkta un Regulas 2015/1589 1. panta.

36. Kā jau izskaidroju šo secinājumu 27. punktā, ja par datumu, kurā atbalsts piešķirts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, uz valsts tiesību aktu pamata būtu uzskatāms datums, kurā izdots pēc atbalsta piešķiršanai noteiktā termiņa beigām pieņemta tiesas nolēmuma izpildei paredzēts labvēlīgs administratīvais akts, pastāvētu risks, ka šis atbalsts tiks pielīdzināts jaunam un

[18] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 22. aprīlis, *Profi Credit Slovakia* (C-485/19, EU:C:2021:313, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

[19] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 22. maijs, *Érsekcsanádi Mezőgazdasági* (C-56/13, EU:C:2014:352, 53. punkts un tajā minētā judikatūra).

[20] Skat. spriedumu, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 115. punkts un tajā minētā judikatūra). Turklāt Tiesa ir precizējusi, ka Hartas 47. pants ir pietiekams pats par sevi un ka tas nav jākonkretizē ar Savienības vai valsts tiesību normām, lai privātpersonām radītu tiesības, uz kurām pašām par sevi var atsaukties. Šajā ziņā skat. spriedumu, 2024. gada 20. februāris, X (Līguma uzteikšanas iemeslu neesamība) (C-715/20, EU:C:2024:139, 80. punkts un tajā minētā judikatūra).

[21] Turklāt apstāklis, ka aplūkojamā atbalsta piešķiršanas nosacījumi un kārtība ir noteikti uz valsts tiesību normu pamata, neietekmē faktu, ka jēdziens "atbalsta piešķiršana" ir Savienības tiesību jēdziens.

[22] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 31. janvāris, Komisija/*Braesch* u.c. (C-284/21 P, EU:C:2023:58, 72. un 79. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

prettiesiskam atbalstam Regulas 2015/1589 1. panta izpratnē un Valsts ieņēmumu dienests to nevarētu piešķirt, lai izpildītu tiesas nolēmumu, vienlaikus nepārkāpjot LESD 108. panta 3. punktā paredzēto apturēšanas pienākumu.

37. Tāda situācija kā šo secinājumu iepriekšējā punktā izklāstītā ne vien ietilpst Hartas piemērošanas jomā, bet var arī pārkāpt *TOODE* tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību Hartas 47. panta izpratnē.

38. Lai izslēgtu jebkādus iespējamus pārpratumus, šķiet lietderīgi atgādināt, ka pastāv atšķirība starp, no vienas puses, laikposmu, uz kādu apstiprināta valsts atbalsta shēma (šajā gadījumā tas ir sasaistīts ar atbalsta piešķiršanas termiņu un datumu), un, no otras puses, datumu, kurā valsts tiesa pieņem nolēmumu. Proti, valsts tiesas kompetence izspriest tajā izskatāmo lietu un tās pieņemamā nolēmuma sekas nevar būt atkarīgas no laika satvara, kas saistīts ar administratīvo procesu, kurš tā būtības dēļ ir vērsts uz citu mērķi un kuram nav nekādas saiknes ar procesu (valsts) tiesā, un – vēl jo vairāk – pakārtotas šim laika satvaram.

39. Ja pēc tiesas nolēmuma pieņemtam labojošam lēmumam netiktu atzīta *ex tunc* iedarbība, tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā īstenošana praksē kļūtu tikpat kā neiespējama, jo šo tiesību īstenošana tiktu pakļauta nosacījumam, ka tiesas nolēmums jāpieņem, pirms beidzies administratīvajā procesā noteiktais termiņš. Tomēr tas varētu radīt paradoksālu situāciju: brīdis, kad piešķirts aplūkojamais atbalsts, un pēc tiesas nolēmuma pieņemta kompetentās iestādes labojoša lēmuma kvalificēšana par pastāvošu vai jaunu atbalstu būtu atkarīga no tā, cik ātri vai lēni valsts tiesa lemj par pieteikumu, kas vērsts pret administratīvu lēmumu [23].

40. Turklāt šķiet lietderīgi precizēt, ka citās jomās – ārpus valsts atbalsta – Tiesa ir atzinusi valsts tiesas tiesības ar atpakaļejošu spēku (*ex tunc*) atcelt valsts iestādes lēmumu, ja tā to uzskata par nepieciešamu, lai efektīvi aizsargātu tāda uzņēmuma tiesības, kas vērsies tiesā, vai lai – vispārīgi – nodrošinātu kontroles sistēmas efektivitāti [24].

41. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, ierosinu šādu atbildi uz pirmo prejudiciālo jautājumu: LESD 107. panta 1. punkts, to lasot Hartas 47. panta gaismā, jāinterpretē tādējādi, ka valsts atbalsts ir uzskatāms par piešķirtu datumā, kurā kompetentā valsts iestāde atteikusies to piešķirt uzņēmumam – situācijā, kad šis atteikums ir atzīts par prettiesisku ar valsts tiesas nolēmumu, kas pieņemts pēc atbalsta piešķiršanai noteiktā termiņa beigām –, ja šis atteikums ir izteikts pirms atbalsta piešķiršanai noteiktā termiņa beigām un datumā, kurā bija spēkā Komisijas atļauja, kas attiecās uz šo atbalstu, un ja uzņēmums atbilda piemērojamajā valsts tiesiskajā regulējumā paredzētajiem atbalsta piešķiršanas nosacījumiem.

[23] Šajā ziņā pēc analoģijas skat. ģenerāladvokāta A. Ticano [*A. Tizzano*] secinājumus lietā *Kutz-Bauer* (C-187/00, EU:C:2002:75, 66. punkts) attiecībā uz iespēju ar atpakaļejošu spēku atcelt vai grozīt administratīvo aktu ar tādu pamatojumu, ka personai nedrīkst tikt nodarīts kaitējums tā laikposma dēļ, kas tai vajadzīgs, lai īstenotu savu tiesību aizsardzību tiesā.

[24] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 13. oktobris, *Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej* un *Petrotel* (C-231/15, EU:C:2016:769, 25.–29. punkts un tajos minētā judikatūra) par valsts regulatīvas iestādes administratīva akta atcelšanas, ko veikusi valsts tiesa, iedarbību ar atpakaļejošu spēku, kā arī ģenerāladvokāta M. Kamposa Sančesa-Bordonas [*M. Campos Sánchez-Bordona*] secinājumus lietā *CROSS Zlín* (C-303/22, EU:C:2023:652, 77. un 78. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra) par tiesību slēgt iepirkuma līgumu piešķiršanas atcelšanu ar *ex tunc* spēku brīdī, kad pieņemts lēmums par šo tiesību piešķiršanu. Skat. arī spriedumu, 2024. gada 7. marts, *Die Länderbahn* u.c. (C-582/22, EU:C:2024:213, 53.–56. punkts un tajos minētā judikatūra) par kompetentās uzraudzības iestādes konstatējumu, ka *ex tunc* nav spēkā infrastruktūras maksa, kuras piemērošanas termiņš ir beidzies (lai aizsargātu dzelzceļa pārvadājumu uzņēmumu tiesības vērsties šajā iestādē).

B. Par otro prejudiciālo jautājumu

42. Ar otro prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas 2015/1589 1. panta b) punkta ii) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka par pastāvošu atbalstu ir uzskatāms valsts atbalsts, kas pēc Komisijas noteiktā atbalsta piešķiršanas termiņa beigām uzņēmumam piešķirts, lai izpildītu valsts tiesas nolēmumu, ar kuru kompetentās iestādes atteikums piešķirt atbalstu pirms šā termiņā beigām ir atzīts par prettiesisku.

43. Atgādinu, ka valsts atbalsta kontroles sistēmā, kas ieviesta ar LESD 107. un 108. pantu, procedūra atšķiras atkarībā no tā, vai atbalsts ir pastāvošs vai jauns. Saskaņā ar LESD 108. panta 1. punktu pastāvošs atbalsts var tikt likumīgi īstenots, kamēr Komisija nav konstatējusi tā nesaderību ar iekšējo tirgu, savukārt LESD 108. panta 3. punktā paredzēts, ka par projektiem, ar kuriem plānots ieviest jaunu atbalstu vai grozīt pastāvošu atbalstu, laikus jāpaziņo Komisijai, un tos nevar īstenot, pirms procedūra nav noslēgusies ar galīgu lēmumu [25].

44. Turklāt Tiesa ir norādījusi, ka par jaunu atbalstu, uz ko attiecas LESD 108. panta 3. punktā paredzētais paziņošanas pienākums, jāuzskata pasākumi, kuru nolūks ir izveidot vai grozīt atbalstu – ar precizējumu, ka šie grozījumi var attiekties vai nu uz pastāvošu atbalstu, vai arī uz sākotnējiem projektiem, par kuriem paziņots Komisijai [26]. Šajā kontekstā Regulas 2015/1589 1. panta b) punkta ii) apakšpunktā noteikts, ka "pastāvošais atbalsts" ir atļauts atbalsts, t.i., atbalsta shēmas un individuāls atbalsts, ko atļāvusi Komisija vai Padome. Savukārt šīs regulas 1. panta c) punktā paredzēts, ka "jauns atbalsts" ir jebkurš atbalsts, t.i., atbalsta shēmas vai individuāls atbalsts, kas nav pastāvošs atbalsts, tajā skaitā pastāvoša atbalsta grozījumi. Turklāt – kā izriet no Tiesas judikatūras – atbalsts, kas piešķirts brīdī, kad Komisijas atļauja, kas attiecas uz šo atbalstu, vairs nav spēkā, ir uzskatāms par jaunu atbalstu [27].

45. Iesākumā norādīšu, ka atbilde uz otro prejudiciālo jautājumu var tikt skaidri izsecināta no atbildes, ko ierosinu sniegt uz pirmo jautājumu, proti, ja uzskatāms, ka aplūkojamais atbalsts ir piešķirts datumā, kad Valsts ieņēmumu dienests pieņēma lēmumus atteikt atbalstu, proti, laikā, kad bija spēkā attiecībā uz šo atbalstu izsniegtā Komisijas atļauja, minētais atbalsts būtu uzskatāms par atļautu atbalstu un līdz ar to par pastāvošu atbalstu Regulas 2015/1589 1. panta b) punkta ii) apakšpunkta izpratnē – pat tad, ja tas tiek izmaksāts pēc tam, kad beidzies Komisijas apstiprinātās atbalsta shēmas spēkā esamības termiņš. Šādā gadījumā šā atbalsta izmaksāšana nav nekas cits kā tiesas nolēmuma izpilde.

46. Vēlos vēl precizēt: šķiet, ka neviens no Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem neliecina, ka šajā gadījumā, pieņemot labojošu administratīvo aktu valsts tiesas nolēmuma izpildei, Valsts ieņēmumu dienestam būtu novērtējuma brīvība vai rīcības brīvība, kas tam ļautu grozīt Latvijas atbalsta shēmā paredzēto atbalstu, kuru šī iestāde sākotnēji bija atteikusies piešķirt, tādējādi, ka tas varētu tikt pārkvalificēts par jaunu atbalstu atbilstoši Regulas 2015/1589 1. panta c) punktam.

47. Turklāt apstāklis, ka pamatlietā aplūkojamais atbalsts tiks izmaksāts pēc tam, kad beidzies termiņš, kuru Komisija noteikusi tā piešķiršanai, un ārpus īpašā konteksta, kam bija raksturīga ar Covid-19 pandēmiju saistītā krīze – kura starplaikā ir norimusi –, neļauj atzīt, ka šo atbalstu nevarētu izmantot atbilstoši sākotnēji paredzētajam Latvijas atbalsta shēmas mērķim vai ka tas varētu kropļot konkurenci tirgū. Proti, kā izriet no šo secinājumu 23. punktā atgādinātās Tiesas judikatūras, atbalsta faktiskās izmaksāšanas datums neietekmē tiesības saņemt attiecīgo atbalstu,

[25] Skat. spriedumu, 2021. gada 28. oktobris, *Eco Fox* u.c. (no C-915/19 līdz C-917/19, EU:C:2021:887, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

[26] Skat. spriedumu, 2021. gada 28. oktobris, *Eco Fox* u.c. (no C-915/19 līdz C-917/19, EU:C:2021:887, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).

[27] Skat. spriedumu, 2022. gada 7. aprīlis, *Autonome Provinz Bozen* (C-102/21 un C-103/21, EU:C:2022:272, 32., 34. un 42. punkts).

ja šis atbalsts ir piešķirts Komisijas lēmumā noteiktajā termiņā, un līdz ar to minēto atbalstu var izmaksāt pēc šā termiņa beigām [28]. Turklāt atbalsta izmaksāšana pēc atbalsta shēmas spēkā esamības termiņa beigām nevarētu kropļot konkurenci tirgū, jo ar šādu maksājumu tiek vienkārši atjaunotas tiesības, kuras bija aizskāris sākotnējais VID lēmums, un faktiski tas ļautu atjaunot konkurences līdzsvaru tirgū [29]. Katrā ziņā no Tiesas judikatūras izriet, ka tieši datumā, kad piešķirtas tiesības saņemt valsts atbalstu, pasākums var izraisīt konkurences izkropļošanu tādā veidā, ka tiktu ietekmēta tirdzniecība starp dalībvalstīm LESD 107. panta 1. punkta izpratnē [30].

48. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, ierosinu šādu atbildi uz otro prejudiciālo jautājumu: Regulas 2015/1589 1. panta b) punkta ii) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka par "pastāvošu atbalstu" ir atzīstams tāds atbalsts, kuru valsts kompetentā iestāde izmaksā pēc atbalsta shēmā paredzētā atbalsta piešķiršanas termiņa beigām, izpildot valsts tiesas nolēmumu, ar kuru atzīts, ka pirms minētā termiņa beigām uzņēmums atbilda visiem valsts tiesībās paredzētajiem nosacījumiem, lai varētu pretendēt uz attiecīgo atbalstu, un ka kompetentās iestādes sākotnējais atteikums piešķirt atbalstu bija prettiesisks. Šādā gadījumā uzskatāms, ka atbalsts ir piešķirts brīdī, kad valsts kompetentā iestāde sākotnēji atteicās piešķirt atbalstu.

V. Secinājumi

49. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz Administratīvās apgabaltiesas (Latvija) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) LESD 107. panta 1. punkts, to lasot Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta gaismā,

   jāinterpretē tādējādi, ka

   valsts atbalsts ir uzskatāms par piešķirtu datumā, kurā kompetentā valsts iestāde atteikusies to piešķirt uzņēmumam – situācijā, kad šis atteikums ir atzīts par prettiesisku ar valsts tiesas nolēmumu, kas pieņemts pēc atbalsta piešķiršanai noteiktā termiņa beigām –, ja šis atteikums ir izteikts pirms atbalsta piešķiršanai noteiktā termiņa beigām un datumā, kurā bija spēkā Komisijas atļauja, kas attiecās uz šo atbalstu, un ja uzņēmums atbilda piemērojamajā valsts tiesiskajā regulējumā paredzētajiem atbalsta piešķiršanas nosacījumiem.

2) Padomes Regulas (ES) 2015/1589 (2015. gada 13. jūlijs), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta piemērošanai, 1. panta b) punkta ii) apakšpunkts

   jāinterpretē tādējādi, ka

   par "pastāvošu atbalstu" ir atzīstams tāds atbalsts, kuru valsts kompetentā iestāde izmaksā pēc atbalsta shēmā paredzētā atbalsta piešķiršanas termiņa beigām, izpildot valsts tiesas nolēmumu, ar kuru atzīts, ka pirms minētā termiņa beigām uzņēmums atbilda visiem valsts tiesībās paredzētajiem nosacījumiem, lai varētu pretendēt uz attiecīgo atbalstu, un ka kompetentās iestādes sākotnējais atteikums piešķirt atbalstu bija prettiesisks. Šādā gadījumā uzskatāms, ka atbalsts ir piešķirts brīdī, kad valsts kompetentā iestāde sākotnēji atteicās piešķirt atbalstu.

[28] Šajā ziņā konstatējams, ka Komisijas lēmumā nav paredzēts pienākums dalībvalstīm izmaksāt atbalstu konkrētā termiņā.

[29] Gluži pretēji – varētu argumentēt, ka tieši attiecīgā atbalsta nepiešķiršana varētu kropļot konkurenci tirgū vai vismaz izraisīt to, ka neattaisnojami tiek diskriminēti tādi ekonomikas dalībnieki kā *TOODE*, kuram valsts atbalsts ir atteikts, lai gan tas atbilda šā atbalsta saņemšanas nosacījumiem, turpretī ar to konkurējošs uzņēmums, kurš arī atbilda šā atbalsta saņemšanas nosacījumiem, varēja to saņemt.

[30] Šajā ziņā skat. spriedumu, 2022. gada 25. janvāris, Komisija/*European Food* u.c. (C-638/19 P, EU:C:2022:50, 123. punkts).